

KARTA KURSU

(do zastosowania w roku akademickim 2015/16)

Nazwa	Metody badań społecznych 2
Nazwa w j. ang.	Methods of social research 2

Kod		Punktacja ECTS*	4
-----	--	-----------------	---

Koordinator	Dr hab. Tadeusz Sozański (koordynator, wykłady)	Zespół dydaktyczny
-------------	--	--------------------

Opis kursu (cele kształcenia)

Kurs, który jest kontynuacją kursu „Metody badań społecznych 1”, ma również na celu przygotowanie do samodzielnego prowadzenia empirycznych badań socjologicznych. Swym zakresem tematycznym obejmuje dalsze etapy procesu badawczego: od przygotowania narzędzi badawczych po analizę danych i prezentację wyników.

Warunki wstępne

Wiedza	Wiedza ogólnometodologiczna w zakresie przewidzianym kursem „Metody badań społecznych 1”
Umiejętności	Umiejętność poszerzania wiedzy poprzez samodzielną lekturę literatury podręcznikowej
Kursy	„Metody badań społecznych 1”

Efekty kształcenia

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01: Student, który zaliczył drugą część kursu „Metod badań społecznych”, zna podstawowe techniki pozyskiwania źródeł wywołanych (obserwacja, wywiad kwestionariuszowy, techniki ankietowe, zogniskowany wywiad grupowy).	K_W01, K_W08
	W02: Zna najważniejsze typy badań nieeksperymentalnych (sondaż i panel, analiza zawartości, badanie socjometryczne).	K_W01, K_W08

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01: Student, który zaliczył drugą część kursu „Metod badań społecznych”, potrafi zbudować <i>narzędzie badawcze</i> (kwestionariusz wywiadu i ankiety) i użyć go (występując w roli ankietera), ułożyć instrukcję kodową, przygotować bazę danych, zaprojektować oraz wykonać <i>elementarną analizę danych</i> , zredagować raport z badania.	K_U08

	Efekt kształcenia dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01: Student orientuje się, w jakich socjolog-badacz może występować w społeczeństwie, i jak i do jakich celów mogą być wykorzystywane wyniki empirycznych badań socjologicznych.	K_K04

Organizacja												
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach										
		A		K		L		S		P		E
Liczba godzin	30											

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład w formie tradycyjnej z użyciem prezentacji wizualnych. Kurs kończy się egzaminem sprawdzającym opanowanie materiału z obu części kursu „Metody badań społecznych”.

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01											X	X	
W02											X	X	
U01												X	
K01												X	
...													

Kryteria oceny	Zaliczenie wykładów (wpis do indeksu) otrzymują osoby, które były obecne na co najmniej 7 wykładach. Egzamin pisemny będzie miał formę <i>testu wyboru</i> . (wynik procentowy 40% oznacza zdanie egzaminu). Osoby, które zaliczyły oba kursy „Warsztat badacza 1: badania ilościowe” i „Warsztat badacza 2: badania jakościowe” z oceną co najmniej dobrą lub przynajmniej jedna z tych ocen jest bardzo dobra, będą miały prawo zdawania dodatkowego egzaminu ustnego w celu podwyższenia oceny końcowej.
----------------	---

Uwagi	
-------	--

Tematy wykładów

Przy każdym z 9 bloków tematycznych podano zestawienie ważniejszych pojęć i zagadnień, które zostaną omówione w ramach danego bloku, oraz odpowiednie fragmenty literatury obowiązkowej.

1. Wywiad kwestionariuszowy i techniki ankietowe

(wywiad kwestionariuszowy, wywiad swobodny, kryteria wyboru techniki, zasady prowadzenia wywiadu z kwestionariuszem, aranżacja wywiadu, dopuszczalne i niedopuszczalne zachowania ankietera, podstawowe typy technik ankietowych, ankieta pocztowa i prasowa, ankieta audytoryjna, nowe techniki badawcze z użyciem kwestionariusza)

Lit. J. Lutyński. *Analiza procesu otrzymywania informacji w badaniach z zastosowaniem wywiadu kwestionariuszowego*. Ss. 13–62 w: *Analizy i próby technik badawczych w socjologii*, t.IV (Wywiad kwestionariuszowy w świetle badań metodologicznych). Ossolineum 1972 * J. Lutyński. *Pojęcie ankiety. Rodzaje technik ankietowych*. Ss. 39–52 w: *Analizy i próby technik badawczych w socjologii*. t. II, Ossolineum 1968 * Z. Sawiński, P.B. Sztabiński, F. Sztabiński (red.). *Podręcznik ankietera*. Warszawa 2000, r.9 (Aranżacja sytuacji wywiadu): 119–139, r. 26 (Ustawa o ochronie danych osobowych): 295–304.

2. Budowa kwestionariusza. Logiczna teoria pytań

(ogólne zasady budowy kwestionariusza, układ odniesienia rozmówcy, pytania sugerujące, zasada aprobaty społecznej, struktury sekwencyjne kwestionariusza (struktura tematyczna, logiczna, graficzna), modele pytania (model logiczno-gramatyczny, model behawioralny), pytania otwarte i zamknięte (w sensie logicznym, strukturalnym i technicznym), analiza pytania zamkniętego logicznie (lista alternatyw, żądanie wyboru, typ rozszczenia zupełności), pytania technicznie zamknięte z kafeterią koniunktywną i dyzjunktywną, kwestionariusz wywiadu a kwestionariusz ankiety)

Lit. G. Babiński. *Pytania kwestionariuszowe: podstawowe podziały i typologie*. Ss. 53–73 (r.III) w: J. Wasilewski (red.) *Wybrane zagadnienia metodologiczno-teoretyczne badań socjologicznych*. Kraków 1984 (MN I: 391–408) * S. Nowak (red.). *Metody badań socjologicznych* (wybór tekstów). Warszawa 1965, r.IV (Problemy budowy kwestionariusza): 98–131 * A. Sułek. *Ilu jest Żydów w Polsce? Eksperymentalne studium wpływu skali na odpowiedzi ankietowe*. Ss. 175–187 w: A. Sułek. *Sondaż polski*. Warszawa 2001 * T. Pawłowski. *Pojęcia i metody współczesnej humanistyki*. Ossolineum 1977, r.VI (Teoria pytań): 151–193 * J. Lutyński. *Pytanie kwestionariuszowe i jego różne koncepcje*. Ss. 110–146 w: K. Lutyńska, A.P. Wejland (red.) *Wywiad kwestionariuszowy. Analizy teoretyczne i badania empiryczne* (wybór tekstów). Ossolineum 1983.

3. Inne techniki otrzymywania materiału empirycznego (4)

(obserwacja socjologiczna i jej rodzaje, SYMLOG, grupowy wywiad zogniskowany)

Lit. R. Mayntz, K. Holm, P. Hübner. *Wprowadzenie do metod socjologii empirycznej*. Warszawa 1985, r.4 (Metody obserwacji): 111–130 * A. Dukaczewska-Nałęcz. *Zogniskowane wywiady grupowe – jakościowa technika badawcza*. W: H. Domański, K. Lutyńska, A.W. Rostocki (red.). *Spojrzenie na metodę. Studia z metodologii badań socjologicznych*. Warszawa 1999: 149–160.

4. Socjologiczna analiza tekstów (3)

(dokumenty biograficzne, sposoby pozyskiwania (konkursy) i analizy, analiza zawartości przekazów masowych)

Lit. J. Szczepański. *Metoda biograficzna*. Ss. 573–607 w: *Odmiany czasu teraźniejszego*. Warszawa 1971 (MN II: 363–383) * T. Goban-Klas. *Analiza zawartości przekazów masowych*.

Ss. 75–103 w: J. Wasilewski (red.) *Wybrane zagadnienia metodologiczno-teoretyczne badań socjologicznych*. Kraków 1984 (MN II: 294–320).

5. Przetwarzanie materiału empirycznego na dane (3)

(instrukcja kodowa, systemy kodowe, dwa sposoby kodowania odpowiedzi na pytania technicznie otwarte, macierz danych, tworzenie komputerowych baz danych, redukcja przestrzeni własności)

Lit. G. Babiński. *Wybrane zagadnienia z metodologii socjologicznych badań empirycznych*. Kraków 1980, r.VIII (Budowa instrukcji kodowej): 153–190 (MN II: 443–471) * S. Nowak (red.). *Metody badań socjologicznych* (wybór tekstów). Warszawa 1965, r.VIII (Twierdzenia, pojęcia, wskaźniki. Tekst Allena Bartona o „przestrzeni własności”): 211–231 (MN I: 314–330) * Notatka własna: Przykład redukcji przestrzeni własności (plik redps.pdf na stronie wykładowcy).

6. Zbieranie i analiza danych relacyjnych (4)

(pytanie socjometryczne, socjogram, indywidualne i grupowe parametry socjometryczne, macierzowa postać danych relacyjnych, analiza sieci społecznych, grafy skierowane i nieskierowane)

Lit. A. Brzezińska. *Socjometria*. Ss. 192–231 w: J. Brzeziński (red.). *Metodologia badań psychologicznych. Wybór tekstów*. Warszawa 2004: PWN * T. Sozański. *Sieć społeczna*. Ss. 28–36 w: *Encyklopedia Socjologii*, t. 4, Warszawa 2002.

7. Budowa skal. Rzetelność i trafność narzędzi pomiarowych (4).

(elementy potrzebne do konstrukcji skali, różne kryteria podziału metod skalowania, podział Torgersona sposobów wyjaśniania zmienności reakcji na „pozycje”, metody: Likerta, Thurstone's i Guttmana, współczynnik odtwarzalności, technika Cornell, rzetelność pomiaru – teoria statystyczna, dwie metody sprawdzania rzetelności, wzór Spearmana-Browna, różne pojęcia trafności skali)

Lit. R. Mayntz, K. Holm, P. Hübner. *Wprowadzenie do metod socjologii empirycznej*, r. 2 (Pomiar), 42–86 * Notatka własna: Przykład budowy skali Guttmana (plik Guttman.pdf na stronie wykładowcy).

8. Nieeksperymentalne typy badań. Analiza danych sondażowych

(sondaż jednokrotny i powtarzany, badanie panelowe, ocena wielkości przepływu program analiz statystycznych, analiza jednozmiennowa i dwuzmiennowa, zasady przypisywania ról zmiennym w analizach dwuzmiennowych, procentowanie w tabeli dwudzielczej, testowanie hipotezy niezależności zmiennych jakościowych, współczynniki siły związku, analizy trójzmiennowe z użyciem zmiennej kontrolnej, zależność pozorna)

Lit. R. Mayntz, K. Holm, P. Hübner. *Wprowadzenie...*, r. 7 (Badanie panelowe), 171–191. r. 10 (Opracowanie i analiza danych), 240–289.

9. Zasady prezentacji i interpretacji wyników badań socjologicznych (2)

(raport z badań, socjolog-badacz w przestrzeni publicznej)

Lit. E. Babbie. *Badania społeczne w praktyce*, Dodatek C: *Raport z badań*, 563–569 * A. Sułek. *Opinia w sprawie zakazu publikacji wyników sondaży przedwyborczych przewidzianego w przygotowywanej ordynacji wyborczej; „Wyższe wykształcenie” Aleksandra Kwaśniewskiego a wynik wyborów prezydenckich 1995. Opinia biegłego dla Sądu Najwyższego*, Ss. 259–271 w: A. Sułek. *Sondaż polski*. Warszawa 2001 * *Zasady prezentacji wyników sondaży w prasie ze szczególnym uwzględnieniem sondaży wyborczych*. Ss. 273–281 w: A. Sułek. *Sondaż polski*.

Wykaz literatury podstawowej

Badania empiryczne w socjologii. Wybór tekstów, t. I, II. Opracowanie: M. Malikowski i M. Niezgoda. Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Tyczynie 1997 (skrót: MN I/II).
E. Babbie. *Badania społeczne w praktyce*, Warszawa 2003.
R. Mayntz, K. Holm, P. Hübner. *Wprowadzenie do metod socjologii empirycznej*. Warszawa 1985.
Z. Sawiński, P.B. Sztabiński, F. Sztabiński (red.). *Podręcznik ankietera*. Warszawa 2000.
K. Lutyńska, A.P. Wejland (red.) *Wywiad kwestionariuszowy. Analizy teoretyczne i badania empiryczne* (wybór tekstów). Ossolineum 1983.

(wszystkie pozycje we fragmentach wskazanych przy tematach wykładów)

Wykaz literatury uzupełniającej

j.w. (dodatkowe fragmenty)

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konsultacje	10
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura literatury obowiązkowej	40
	Przygotowanie do egzaminu	40
Ogółem bilans czasu pracy		120
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4

Opracowanie karty: dr hab. Tadeusz Sozański

14/07/15